Latet sinas ea nam a spinula nuro W.º

Praeterea, calor est efectus intensive divis, divisibiliter et successive productus ab igne et calore: audiatur eodem nuro spinula: altera pars, huius caloris producitur ab igne, altera a calore praeexistente; quid, ergo, efectu indivisibili successive producto a duplici causa, aut indivisibili simul et semel a duplici causa producto: quod argutus Latinis sinas, venia tanti Magistri saltat extra chorum.

Ad primae sequelae data mari, quae indigebat examine, debita veneratione, et ut potest, quam personae spinulae agit, respondeo minime non esse ad rem: quod enim D. spinula defensor dicta dispositione 6.ª audierit, habere vim productivam substantiae, aut esse calorem ut causam instrumentalem subornatam quae substantiae ignis, producere simul cum ipso igne, et hoc quidem partialiter, non partialiter efectus, quia hic est indivisibilis, ut partialite causa, quatenus causa atemperantur: quae ergo efficax paritas de causis subornatis, ad non subornatas.

Ad ultimam instantiam datam mari, intelligenda est mihi, de calore ut causa instrumentali; legatur attente Disputatio 3.ª citata et utriusque nuro W.º sec. 2.ª Demum advertatur hic omne, nullius esse momenti, in nostris principiis, quae neque cedentur causis cum unione, neque accidenti conceditur vim productivam substantiae.

Sectio III.ª utrum duae causae, possint se invicem causare?

Hic non tam probanda, quam supponi debet, cum communissima Doctorum sententia impossibile esse quod causa rei, se ipsa producat, non solum quo ad esse, sed etiam quo ad esse: hoc est, quod eadem res, se ipsa producat, aut se ipsa conservet: et ratio est, quia talis res, esset prior respectu sui ipsius ut potentia causa sui, et aliunde ut potentia efectus sui ipsius esset se ipsa posterior: unde esset simul prior, et posterior respectu sui. existeret quae res, ante quam ipsa res, existeret quod manifeste implicat.

Item, quia efectus distinguitur realiter a causa aiente S. D. Cyrilo lib. 1.º in Joannis, capitulo 2.º: nulla ratio patitur, ut quod ab alio efficitur, ab illo a quo efficitur realiter non distinguatur. Accedit D. Thomas statuens, quod

omne principium, distinctionem importat ab eo cuius est principium, propterea quae contra Gentiles D. ait quaestione 104, art. 2.º ad 23, non posse Deum facere, quod creatura conservet se ipsam quod eodem entitas, cum a se ipsa efficeret et esset causa sui ipsius a se ipsa, realiter distingueretur.

Quare difficultas debetur ad causas, realiter inter se distinctas: an scilicet in eodem instanti, ignis A possit causare ignem B, et ignis B causare ignem A? Dixi in eodem instanti, quia non est dubium id evenire posse in diversis instantibus: potest enim ignis A, causare ignem B in hoc instanti, et in alio destructus, conservari ab illo, imo et forsan reproduci, si ipse esset destructus.

Neque item est dubium, posse duas causas, aliam physice efficientem, et alteram finalem se invicem diversimode causare. Sic sanitas scilicet in genere causae finalis, quae ut causandum non requirat existens physicam causat exercitium, et hoc in genere efficientis causat sanitatem, quod etiam causat exercitium, et hoc in genere efficientis causat sanitatem, quod etiam posse docuit Doctor noster 2.º physicorum, cap. 3.º sunt et alia nostri invicem causa, ut exercitium est causa bonae habitudinis, et haec est causa exercitii, sed non eodem modo, haec enim ut finis, illud vero ut principium motus.

Unde controversia procedit de aliis causis, et maxime tam de causis quam de ... esse. = Dico ergo 1.º: implicat duas causas, sibi invicem esse causas. Ita communiter scholastici, et generis, se invicem quo ad esse causare. Ita communiter ... Probatur: ... non esset possibilis, mutua haec causalitas, ignis A scilicet et causa ignis B, supponeretur existens pro prius ad illud, et certum: causa, ignis B, supponeretur habere esse, ante suum efectum, sed aliunde ignis causa, supponitur habere esse, ante suum efectum, sed aliunde ignis A ut potentia efectus ignis B, esset illo physice posterior, quia in nullo instanti potest existere efectus, antequam existat causa, a qua recipit esse: ergo ignis A esset simul physice prior, et posterior respectu ignis B: quod manifeste implicat: ea ratio fuit contra mutuam causalitatem etiam in diverso genere.

Dico 2.º: repugnat mutua causalitas etiam quo ad esse inter causas habentes esse, per actiones totales inter se dependentes: explicatur Disputatio, proponendo casum in quo procedit et est hic: producantur ignis

A, et B, l, a solo Deo, l, ab aliis agentibus, essent tunc actiones conservativę talis ignis in instti A, in hoc casu implicat, qd hi duo ignes, pro instti B, se mutuo conservent.

Probo hujus conclusionis, est eadem superiorum: nam in hac hypothesi, ignis A, vt pote causa B esset prior, illo, et vt pote illius effectus, esset ipso posterior: unde legitime inferretur ignem esse priorem se ipso, proptereaque existere physice ante se: idem dicendum est, si casus ita fingatur: producat Sol lucem, et lux calorem: in hoc, inquam, casu, non potest calor lucem 2o producere si supponatur, lucem existere et conservari actione dependenti a calore.

Dico 3o, non implicat mutua causalitas, inter duas causas, quę conservantur per actiones independentes productas et conservatas ejusdem actionibus permanentibus. Ita L. Aguilar lib. 2o, philosoph., Pater Leynado et plures alii; explicatur conclusio proposito casus in quo procedit: supponamus Deum producere ignem A, et B, in hoc instti: in hoc eodem, pro posteriori tamen, durantibus Dei actionibus, dicimus qd in sensu composito illarum, possunt hi duo ignes, per alias actiones totales se mutuo conservare.

Precipua hujus conclusionis probatio, est qd in hujusmodi causalitate mutua, nulla est contradictio: nam quę pro conclusionibus superioribus alegantur, hic penitus evanescit industriosa dispositione casus, in quo ignis A, vt posterior igne B, non dependeret ab illo, sed a Deo: unde licet existeret pro priori ad ignem B, non sequeretur existere physice, ante quam existeret: nam ignis existeret aliunde vi productionis, et conservationis h. causę; sed de hoc amplius in argumentis ad quorum solutionem gradum faciamus.

Subceo Vnica, respondetur Argumentis.

Arg. I. 1a 13: ingressio aëris causat apertionem fenestrę, et apertio fenestrę causat ingressionem aëris. 2o: partes minimę naturales, se se invicem conservant. 3o: duo pondera staterę mutuo se sustentant. 4o: prunę conservatę se invicem fovent. 5o: vinum calefacit stomachum, et è contra.

6o: piper calorem in lingua producit, et lingua vicissim in pipere. 7o: duę manus frigidę, mutua fricatione calefiunt, duoque ligna, mutua colisione incendunt. 8o: actus et habitus se mutuo causant: ergo ex variis experientiis, vt sunt asignatę, constat, non repugnare mutuam causalitatem.

Ad 1m experientiam retur esse falsam, qa tam apertio fenestrę, quam ingressio aëris causantur ab impulsu, et apertio fenestrę ad summum est conditio, seu removens prohibens vt aër intret. 2a, autem, est falsa, qd autem simul conserventur, provenit ex eo qd sint inter se connexę, et causa earum conservativa, non habeat vim conservandi vnam sine altera: falsa item est 3a: duo enim pondera staterę, solum se impediunt mutuo, ne alterum in terram vergat.

Idem dicendum est de duobus lignis mutuo sibi resistentibus, ne cadant. Ad 4m distinguo: mutuo se fovent, quatenus se invicem causent nego; quatenus ita conjunctę fortius resistunt contrariis conc. a illud: virtus unita fortior conc. Ad 5m distinguo: vinum conc. per eundem calorem nego; per diversos calores conc; et eodem modo ad 6m piper enim calefacit linguam, non calore a lingua causato, sed in se contento, et non et lingua calefacit piper, per calorem naturalem in se contentum, et non causatum a pipere.

Ad 7m retur idem, et ulterius distinguo: mutuo calefiunt per mutuam causalitatem nego; quatenus motus in utraque manu calorem producit contra illud, motus est causa caloris conc. similiter colisio utriusque ligni, causat in utroque calorem adeo intensum vt Deus ad exigentiam ligni dispositi, producit ignem. Ad 8m, l, nego antecedens, l, conc. de diversis instantibus.

Arg. 2o. ignis A continet omnia individua ignis preter se ipsum, bene similiter ignis B: ergo ignis A et B, mutuo se producere. 2o: ignis A continent, possunt quę pro inde se mutuo producere. 2o: ignis A potest producere ignem C: in instti, in quo producitur ab igne B, potest producere ergo etiam ignem B. 3o: non implicat qd duo mutuo transcendentaliter referantur: ergo neque mutuo causentur. 4o: tum efficienter causatur

caatur ab actione; sd hæc ab eo maaliter caatur, cy dependeat ab
illo: qo saltem in diverso genere &ta.

Ad 1m dico anti, distinc coery: mutuo se ctinent, quo ad pduos simultaneos no; quo ad diversos
dno: vnde patet ad subillaos: ignis A, potest pducere igne B, nisi
ab illo tunc pducatur, q. vt pote caa ignis B, deberet prusup-
poni existens, et aliunde vt pote ipsius efectus deberet ee pos-
terius, et hæc est disparitas ad 2m: ignis ee, C n, deberet prusponi
existens ad igne A.

Ad 3m, no, cons, q. transcend. mutuo relata solum
sit, mutuo concomitantia; at v. mutuo caata, esent priora mutuo
et posteriora. Ad 4m dsta mari, no mino et distinc inclusa probas: cy de-
pendeat ab illo vt a subto inhæsionis et a priori no; vt a subto ad-
hæsionis, et a posteriori dno. Cstat auim, n, aeque caalite maalis
nec ex dependea vt a subto inhæsionis, vt pat, in aia rali; sic de-
pendenti a maa nec ex dependea a posteriori, vt videre est, in
caais, que ita dependent ab efectibus.

Arg. 3o: ex mutua caalite
ignis A et B. solus sequeretur igne A ee priorem respectu B, per
actionem qua illum pducit, et ee posteriorem illo, per actionem qua
pducitur ab eo; sd in hoc nulla est implicao, cy solus eset prio-
ritas, et posterioritas per diversas activitates: qo. Mir cstat, parite
tum corporis Xpti Dni, qd absque implicaa est superius et inferius
se ipso, per diversas vbicaoes: tum vlis, vt sic, qd vt pote genus
ad sl pradilia x. dicta in loga, est superius et inferius per diver-
sos respectus: qo.

Neqe maius, q. ignis A, vi actionis qua pduceret igne
B, eset prior illo, vt debet supponi, et vi eiusde actionis eset illo
posterior: nam ee pducentis per tale actione dependeret per se ab
igne B, pro inde que eset posterior: præterea, ignis A, eset pos-
terior et n eset posterior, respectu actionis qua caaretur ab igne
B: Eset posterior, q. vt pote illius efectus dependeret ab illa: n, eset

posterior, q. talis actio dependeret ab igne A, vt pote caa ignis B:
vnde, n, vrget duplex paritas miniss, a. corpus Xpti Dni, vbicaoes 2e
diversas vbicaoes, et vlis vt sic, 2e diversos respectus sunt superius
et inferius.

Arg. 4o: vlma dispoo, ad fa ignis l.o. caat maaliter illa;
sd ipsa efficienter caatur a fra ignis, cy sit eius proprietas: qo. 2o
ex tipco D. maa et fa sunt invicem cae. 3o ex eods tra. 2e q. 113 a
arto 8o: infusio grae est prior expulsione pecati, et hoc per modum
cae fralis concurrit ad infusionem gratiæ: qo. 4o: in insi, in quo vrgeret
preceptus amandi Deus actus amoris, eset posterior habitu charitas,
et gratia, que influeret in illus; sd aliunde eset prior cy concurreret cha-
ritate et gratia: qo. 5o: in peccatore contritio caatur a graa; sd aliunde
contritio est caa grae, cy disponat ad illa: qo.

Ad 1m dsta mari, no mino:
vlma dispoo, sicut et reliquæ ad fa ignis, n, caantur ab ipsa, sd a
fa agente seu caa ante: et distinc inclusa: est proprietas, idest,
requisita ad fa inducenda cdo; idest, est pducta ab ipsa no: vnde pro-
prie loquendo, talis vlma dispoo, n, est proprietas fe inducendæ, q.
solus dicuntur proprietates illa, que emanative pcedunt a fa iam
pducta; sic est proprietas ignis A, non calor, qui est vlma dispoo ad
illus, sd qui ab illo pducitur.

Ad 2m distinc: sit invicem cae sui no;
sub dno. Ad 3m distinc 1m pte antis: sit prior, prioritate raois, seu
in subsistendi caa dno; prioritate phica no, et dno cos de mutua
prioritate per raoes, que solus adstruit D. Thos, qtenus bene valent mu-
tuo hoc cons: datur contritio et expulsio pecati: qo infunditur gratia:
infunditur gratia: qo datur contritio, et expulsio pecati.

Solo cstat ex
ipso exemplo, quo vtitur hic S. Dor sit, iluminaois solis, et remo-
tionis tenebrarum, inter quas, vt pote identitas rea, solus potest subtineri
prioritas raois. Tunc apparet, qd introduco fe nove, est caa expul-
sionis fe antique: expulsio vero, n, est caa introducois, que solus de-

pendet à posteriori ab expulsione: nequit ẽẽ, dependere à priori, ab ablatione fẽ, quæ est impedimentum auferibile per ipsum. Ad 4um, nõ maĝ: ille actus produceretur à voluntate adiuta auxilio exĉo; etiã esset producta in peccatore contritio. Unde ad 5um, nõ maĝ cum gravissimis Theologis Societatis Nãe, qui ita sentiunt, et ad quos illos remitto, nè in alienam messem, falcem immittere videamur.

Arg. 5o, cõtra 3um conclusionem: in eius casu, ignis A ut causans B, esset prior illo, et ut causatus à B, esset ipso posterior 2um maĝ; sed implicat eandem entitatem ẽẽ priorem 2um nãq et posteriorem alterâ: ergo. 2o: repugnat ignem A et B, mutuo causari, si quilibet produceretur unica actione totali: ergo etiã repugnat, licet, quilibet produceretur duplici, alterâ à Deo proveniente, alterâ ab igne B. 3o: eo quod Sol, sit causa lucis, et prior ipsa, sequitur quod sit prior effectu lucis; sed ignis A, in casu conclusionis, esset causa ignis B et prior illo cuius effectus esset ipse ignis A: ergo sequeretur ignem A, ẽẽ priorem se ipso. 4o: ignis A pro illo priori in quo intelligitur ut causa ignis B, debet etiã intelligi extra omnes suas causas; sed una ex suis causis est ignis B: ergo debet intelligi in illo priori extra illum: ergo pro illo priori, est posterior igne B; sed aliunde pro illo priori, esset prior igne B: ergo.

Ad 1um, distinguo maĝ: ignis A contra, esset prior et posterior 2um nãq per eandem actionem nõ; per diversas sub distinguo: inter se mutuo dependentes nõ; independentes inter se cõtra, et eadem solutione, mutatis mutandis, nõ cõq: ignis A esset prior igne B, per actionem egredientem à Deo ~~quod nullatenus implicat~~, et esset posterior igne B per actionem egredientem à B, quod nullatenus implicat: nam tamen benè penetratis, est dicere actionem egredientem à Deo ẽẽ priorem actione proveniente ab igne B.

Ad modum quo, idem corpus esse prius, et posterius respectu eiusdem loci per diversas præsentias, solum est unam præsentiam ẽẽ priorem alterâ: hinc ad 2um est disparitas, quod in 1o casu, cum non

supponatur quilibet ignis existens vi alterius actionis: ex quo clare deducitur, quod existeret physice, prius, quam physice existeret, hoc ẽẽ, non eveniret in 2o, in quo, quilibet supponitur existens physice, vi alterius actionis.

Ad 3um distinguo maĝ: eo quod sit contra, prior ipsa ut influente in effectum, sequeretur contra cõtra; aliter nõ, et distinguo miñ: ignis A esset causa ignis B, et prior illo, per actionem egredientem à Deo cõtra; et prior illo, ut influente in ipsum ignem A, nõ et cõq. Ad 4um, distinguo maĝ: extra omnes suas causas narias ut supra, quo existat cõtra. non ita maĝ: extra omnes suas causas narias, et causantes solum 2um ẽẽ nõ: et huius generis est ignis B respectu ignis A: unde in casu conclusionis, ut ignis A produceret ignem B, solum deberet intelligi extra causam, licet, Deum dantem illi existere ut esse supra.

Instabis 1o: implicat, quod adhuc per diversas actiones, ignis A sit prior, et posterior quo ad 1um ẽẽ, respectu ignis B: ergo pariter 2o: repugnat in eodem repugnat hoc ipsum adhuc quo ad 2um ẽẽ. intellectu, assensum et dissensum cõtra. idem obiectum, adhuc per diversa motiva: ergo etiã mutua prioritas, eiusdem entitatis, adhuc per diversas actiones.

3o: ideo, nõ repugnaret hæc mutua causalitas, quo ad 2um ẽẽ, quia ignis A, solum esset prior, quatenus 1o productus à Deo, et esset posterior quatenus 2o, productus à B; sed etiã materia 1a causans materialiter formam, solum esset prior illa, in genere causæ materialis, et causata ab ipsa forma, solum esset posterior in genere effectus formalis: ergo cum mutua hæc prioritas et posterioritas, esset 2um diversas considerationes, neque repugnat mutua causalitas in diverso genere.

Ad 1um, nõ cõq, disparitas est, quod in 1o casu, ambæ actiones, essent inter se mutuo dependentes, cum ambæ dependerent ab igne B: ita ut actio, qua ignis A esset prior respectu ignis B inferret naturam, seu ante ipsum physice existere ignem B, ut potè qui esset causa ignis A prioris sua causalitate: aliunde autem, actio, qua ignis A produceretur à B, ut potè 1a productio ignis

A, arqueret, ignẽ A, qui tunc p. existeret ab igne B, n, potuisse illũ pducere. Et ecce, quomodo, potis diversis actionibus, in mutua caalite, quo ad 1s ẽe, sequitur eandẽ entitẽ, existere phice, antequã phice existat, qd invenienẽ, n, sequitur in 2o casu propter diversas actiones inter se independentes, ortas que à diversis caais: hinc, quo ad 2ũ, dato ant, nõ, cõq: diversis actionibus inter se, n, dependentibus, propter dicta.

Ad 3ũ, nõ cõq, q. caã, in quocumque genere caent, caantur 2ũ suas entites: unde licet maã 1a. eset in genere caã maalis, prior frã, et in genere efectus fmalis, posterior ipsa, semper vipicaretur, eandẽ entitem maã existere ante se ipsã: existeret ẽẽ, ut pote caã maalis fmã, ante fmã; et frã ut pote caã fmalis illius existeret ante maã: põ maã existeret ante se ipsã: in casu, vero, nostro, hoc non sequitur multiplatis actionibus.

Arg. 6o: actio, nequit detraere ad existendũ rem, quã iã supponit existentem; sd actio ignis B, in casu Achmois, iã supponeret existentẽ ignẽ A: põ, n, detraret illud ad existendũ. 2o: actio ignis B, n, poset 2o pducere ignẽ A, absque actione Dei, p, pduceret; sd de raoẽ actionis totalis, est posse efectum pducere, absque indigeã alterius: põ ea actio, n, eset totalis; sd aliunde supponitur totalis: põ.

3o: caã caã, est caã caati: põ ignis A caans B caantẽ A, eset caã, saltem mediata sui ipsius. Ad 1ũ distinguo maã: nequit detraere ad existendũ 1o, et ante rem 8ta. Ado, ad existendũ 2o, nõ, et eisdẽ tũs, distinguitur minor et cõns: ignis A, detrahy iam, per actionẽ Dei ad existendum 1o, detraretur per actionẽ ignis B, ad existendũ 2o.

Praeterea, argutus pbat, neque ẽẽ posẽ, actionẽ conservativã eiusdẽ tũ, iã 1o pducti; ac ẽẽ talis actio conservativa supponeret tũ existentẽ poset illũ detraere ad existendũ. Ad 2ũ, distinguo maã: n, poset absque actione Dei, etiã influente ex defectu virtutis in actione A, nõ; absque actione Dei habita pro priori dio; ceterũ hoc, n, est de raoẽ actionis totalis, sd, qd non egeat alã ex defectu virtutis.

Rao est, q. sic posemus dicere Solem, n, pducere lucem per actionẽ totalẽ, q. hec eget actione totali qua Sol pducatur à Deo: hinc iam constat ad minũ et cõns: insuper in presenti actio ignis A, v.g. eget actione Dei, q. casus Achmois, ut verus sit, postulat nasio duplicem actionẽ totalẽ. Ad 3ũ distinguo arg. 2a. alibi dicta: caã caã, ut caantis caatus dio; n, ut caantis caatũ, nõ, et cõq, cuius falsitas constat ex explaõibus datis.

DISPUTAO III.a DE CAA EFICIENTI CREATA.

Sectio I.a an substaa sit immeate, operativa alterius substaæ?

Receptissima in Scholis sentea, cõa nnullos antiquos, qui afirabant creaturas nihil operari, solus que Deus ad illarum exigẽ et presẽ efectus pducere v.g. lucem ad presẽam solis: firmiter statuit dare caã creatã eficientẽ, quae vere aliquid operatur: qd constat tũ ex sacra pagina, tũ ex Concilio Trid. damnante eũ qui dixerit: liberũ hois arbitrium, nihil oino agere, sd mere pasive se habere: tũ etiã experea, qua id pasim videmus, et quidem si creaturae nihil agunt, quare studio fatigamur?

Definit Dhus, hanc caã: principiũ à quo, mutaois et quietis: clarius tam, ac aliis, confirmius que ad dicta disp. 1a. huius lib. sec. 1a. sic potest definiri: principiũ à quo aliud accipit ẽẽ limitatũ, quae defio satis constat ex iisdẽ explatis.

Igitur caã eficiens creata, alia dicitur principalis, instrumentalis alia: illa est, quae operatur propria virtute, sic Sol pducit lucem: haec aũm, quae virtute caã principalis, operatur: sic operatur calamus scribendo.

Hinc dignoscitur caã instrumentalis, n, posse pducere efectum se ipsa nobiliorẽ, nisi ad hoc munus pducendi elevetur; caã vero principalis, nisi que naãliter proportionatũ, n, eget elevaone ut eũ pducat. aeque habeat virtutem, v. nobiliorẽ efectu, v. eque nobilem,